

Yllätysherkku

Se oli minusta jotain taivaallisen hyvää. Paljon parempaa kuin suklaavelli tai jäätelö. Mutta ei sitä kukaan muu huolinut kuin Anni-mummo (Anni Pakkanen) ja minä; se oli meidän yhteinen juttu. Sitä oli vain kerran vuodessa, heti syysteurastuksen jälkeen. Se oli karjalaista herkkua, pötsiä.

Yhtenä päivänä ensimmäisen kouluvuoden syksyllä se sitten viimein taas tapahtui. Jo kaukaa näin, että vesipadat höyryivät. Sika oli jo kinterissä ja naapurin Matti viimeisteli sonnin teurastusta. Pappa (Pekka Pakkanen) yritti minua sumuttaa kauemmas muka hakemaan saparoveistä, mutta enhän minä siihen täkyyn tarttunut, iso tyttö. Mummo sen sijaan komensi viemään repun sisälle ja sitten vispaamaan verta.

Siinä oli monenlaista puuhaa kaikille siinä syysteurastuksessa ja vielä iltamyöhään mummo otti pötsin käsittelyyn. Sitä ei kukaan muu suostunut tekemään ja olisiko mummo edes luottanut työtä muille. Kun pötsi oli ensin tyhjennetty, sitä alettiin pestä juuriharjalla. Minä kannoin mummolle kaivosta vettä ämpärikaupalla ja ajattelin, että kohtahan tuo jo kaivo tyhjenee, kun aina vain tarvitaan lisää. Mummo pesi ja huuhtoi, pesi ja huuhtoi. Välillä se oikaisi selkäänsä ja komensi minua taas vain kantamaan lisää vettä. Viimein pötsi oli valkoista kuin untuvatalja ja mummo sanoi jättävänsä sen vielä kylmään veteen yöksi. Aamulla sitten keittäisi, kun toiset olisivat pellolla, ne kun eivät muut tykänneet siitä mummon ja minun hankkeesta, väittivät, että koko talo haisi sille yhdelle, jota en uskaltanut mummon kuullen mainita. Mutta mummopa keittikin pötsin karjakeittiössä, että ei tulisi sanomista.

Kun tulin taas koulusta, mummo oli pieninyt pötsin palasiksi ja laittanut suolaveteen. Siellä ne killuivat tasaiset herkkupalat, mutta piti vielä odotella, että suolaantuisivat kunnolla. Kävin aina välillä tökkimässä lasipurkkia. Ja viimein mummo huusi, että nyt Leila päästään syömään pötsiä. Eikä me uskallettu samassa pöydässä syödä kuin muut, pidettiin omat juhlat, kun toiset olivat muualla.

Mistä se sitten pälkähtikin päähäni, että minäpä vien opettajalle palasen. Valitsin oikein suuren ja valkoisen palan ja käärin sen voipaperiin, kun mummo oli navetalla. Päivä tuntui pitkältä odottaa ruokatuntia. Kun pojat lähtivät hakemaan ruokaämpäreitä keittolasta, tuli minun hetkeni.

- Miulla ois tässä opettajalle tuliaisii, ja samassa ojensin pakettia pöydän yli.

Opettaja otti käärön ja ihmetteli, mitä herkkua se tämä on, taitaakin olla jotain karjalaista. Se näykki ihan pienen palan ja maisteli.

- Ka se o mei härä pötsii, eiks ooki hyvviä, ei sitä meil koton kukkaa muu syö ko mie ja mummo! Se o semmosta karjalaista herkkuu.

Samassa opettaja laittoi käden suunsa eteen ja juoksi omalle puolelleen. Mikähän sille tuli, taisi olla vähän vihreäkin naamaltaan...

Minä söin omaa palastani, kun opettaja tuli takaisin.

- Jaa sinulla onkin jo omat eväät loppu, ota vain tämäkin pala, kun sinulla on niin pitkä kotimatkakakin...

Leila Backman (os. Pakkanen)